

enim omnia temporalia etiam usque in finem vitæ hujus in nostram consolationem mansura. Tu autem si ea quæ sursum sunt quæris & sapiis, æterna & certa desideras, quæ quamdiu nondum habes, etiam salvis omnibus atque obsequentibus tuis, tamquam desolatam deputare te debes. Et si tu, profectò etiam tuo exemplo religiosissima nurus tua, & aliæ sanctæ viduæ virginesque sub vestra cura securiùs constitutæ: quantò enim magis domum vestram piè tractatis; tantò impensius orationibus instare debetis, rerum præsentium non occupatæ negotiis, nisi quæ flagitat causa pietatis.

31. Sanè meminertis & pro nobis non negligenter orare. Nolumus enim sic nobis honorem quem periculosum gerimus defertis, ut adjutorium, quod necessarium novimus, auferatis. A familia Christi oratum est pro Petro, oratum est pro Paulo; & vos in ejus familia esse gaudemus, & incomparabiliter plusquam Petrus & Paulus orationum fratrum auxiliis indigemus. Orate certatim concordi sanctoque certamine: non enim adversus alterutrum certatis, sed adversus diabolum sanctis omnibus inimicum. In jejuniis & vigiliis, & omni castigatione corporis quamplurimum adjuvatur oratio. Faciat quæque vestrum quod poterit: QUOD ALTERA minus potest, in ea quæ potest facit, si in altera diligit, quod ideo quia non potest ipsa non facit: proinde quæ minus valet, non impediatur plus valentem, & quæ plus valet, non urgeat minus valentem. Conscientiam quippe vestram Deo debetis: nemini autem vestrum aliquid debeatis, nisi ut invicem diligatis. Exaudiat te Dominus, qui potens est facere supra quàm petimus aut intelligimus.

S.

S. AUGUSTINI EPISCOPI
DE UTILITATE JEJUNII,
SERMO.

I. DE Utilitate jejunii admonemur aliquid loqui; & Deus admonet, & tempus nos admonet. Hæc enim observatio, hæc virtus animi, hæc fraudatio carnis, & lucrum mentis ab Angelis non exhibetur Deo. Ibi enim omnis est copia & sempiterna securitas: & ideo nullus defectus, quia in Deum plenus affectus. Ibi panis Angelorum: quem panem Angelorum ut manducaret homo, factus est homo. Hic omnes animæ terrenam carnem portantes, de terra implent ventres: ibi spiritus rationales cælestibus corporibus præsidentes de Deo implent mentes. Et hic cibus est, & ibi cibus: sed cibus iste cum reficit, deficit, & sic implet alvum, ut ipse minuatur; ille autem & implet, & integer permanet. Hunc cibum nobis esuriendum Christus indixit, dicens: *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur.* Pertinet ergo ad homines hanc vitam mortalem gerentes, esurire ac sitire justitiam: impleri autem justitiæ ad aliam vitam pertinet. Hoc pane, hoc cibo pleni sunt Angeli: homines autem dum esuriunt, extendunt se; dum se extendunt, dilatantur; dum dilatantur, capaces fiunt; capaces facti suo tempore replebuntur.

CAPUT I.
Jejunium
Deo exhibere hominum est, non Angelorum.

Mat. 5. 6.

L 3

a Recensetur à Possidione in Indiculi capite 8.

tur. Qu' d ergo , h'c nihil inde capiunt qui esuriunt & sitiunt justitiam? Capiunt planè : sed aliud est , cum quærimus de refectione iter agentium ; & aliud , cum quærimus de perfectione beatorum. Apostolum audi esurientem & sitientem , & utique justitiam , quanta in hac vita capi potest , quanta geri justitia. Quis enim nostrum se illi vel conferre audeat , nedum præferre ? Sed quid ait ?

Philip. 3. 12. *Non quia jam acceperim , aut jam perfectus sim. Videte quis loquatur , Vas electionis , & extremum quodammodo fimbriarum vestimenti Domini ; sed tamen quod ad fluxum sanguinis sanat tangentem , quia credentem : novissimus enim Apostolorum & minimus , sicut ipse ait : Ego sum novissimus Apostolorum ; Et Ego sum minimus Apostolorum.*

1. Cor. 15. 9. & 10. *Et iterum : Non sum dignus vocari Apostolus , quia persecutus sum Ecclesiam Dei : sed gratia Dei sum id quod sum ; & gratia ejus in me vacua non fuit ; sed plus omnibus illis laboravi : non ego autem , sed gratia Dei mecum. Hæc audiens tu , tamquam plenum & perfectum tibi videris audire. Audisti quid ructet , audi & quid esuriat. Non*

Philip. 3. 12. *quia jam acceperim , aut jam perfectus sim , ait ;* *Ibid. 13. & 14.* *Fratres , ego non arbitror me apprehendisse : unum autem quæ retrò oblitus , in ea quæ ante sum extentus , secundum intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. Dicit se nondum esse perfectum , quod nondum acceperit , nondum apprehenderit : dicit se extendi , dicit se sequi ad palmam supernæ vocationis.*

Philip. 1. 23. *In via est , esurit , impleri vult , satagit , pervenire desiderat , æstuat : nihil illi tam magnæ moræ est , quàm dissolvi & esse cum Christo.*

ER-

2. ERGO , carissimi , quia est terrenus cibus , quo carnis infirmitas pascitur ; est autem & cælestis cibus , quo pietas mentis impletur ; & habet cibus iste terrenus vitam suam , habet & ille suam : hujus cibi vita hominum est , illius cibi vita Angelorum est. Fideles homines , discreti jam corde à turba infidelium , suspensi in Deum , quibus dicitur , Sursum cor , aliam spem gerentes , & scientes se peregrinari in hoc mundo , medium quemdam locum tenent : nec illis comparandi sunt , qui nihil aliud putant bonum , quàm deliciis terrenis perfrui ; nec illis adhuc supernis habitatoribus cæli , quibus solæ deliciæ sunt panis ipse à quo creati sunt. Illi homines proni ad terram , pastum atque lætitiâ de sola carne requirentes , pecoribus comparantur : longè ab Angelis distant & conditione & moribus ; conditione , quia mortales sunt ; moribus , quia luxuriosi. Inter illum populum cæli & populum terræ , medius quodammodo pendebat Apostolus : illuc ibat , hinc se adtollebat. Nec cum illis tamen erat adhuc ; nam diceret , Jam perfectus sum : nec cum istis erat , pigris , torpidis , marcidis , somnolentis , nihil aliud esse putantibus , nisi quod vident , & quod transit , & quod nati sunt , & quod morituri sunt : nam si cum eis esset , non diceret : *Sequor ad palmam supernæ vocationis.* Gubernare itaque debemus nostra jejunia. Non est hoc , ut dixi , officium angelicum ; nec tamen & illorum hominum officium est qui ventri serviunt : medietatis nostræ res est , qua vivimus secreti ab infidelibus , conjungi Angelis inhiantes. Nondum pervenimus , sed jam imus : nondum ibi lætamur , sed jam h'c suspiramus. Quid ergo nobis prodest abstinere aliquantum

CAPUT II.
Jejunium hominum est medium locum tenentium carnales inter & Angelos.

sap. 9 15.

à pastu & lætitia carnali? Caro in terram cogit, mens sursum tendit: rapitur amore, sed tardatur pondere. De hac re Scriptura ita loquitur: *Corpus enim quod corrumpitur, aggravat animam, & deprimit terram inhabitatio sensum multa cogitantem.* Si ergo caro in terram vergens onus est animæ, & sarcina prægravans prævolantem: quantum quisque delectatur superiore vita sua, tantum deponit de terrena sarcina sua. Ecce quod agimus jejunantes.

CAPUT III.
Jejunium necessarium ad carnem domandam.

3. NON vobis ergo videatur levis res aut superflua, ne quisquam fortè hoc faciens Ecclesiæ consuetudine, cogitet apud se, & dicat sibi, aut suggerentem intrinsicè audiat tentatorem: Quid facis, quia jejunas? Defraudas animam tuam, non ei das quod eam delectat, tibi ipsi ingeris pœnam, tuus ipse tortor & cruciator existis. Deo ergo placet, quia te crucias? Ergo crudelis est, qui delectatur pœnis tuis. Responde hujusmodi tentatori: Excrucio me planè, ut ille parcat: do de me pœnas, ut ille subveniat, ut placeam oculis ejus, ut delectem suavitate ejus. Nam & victima excruciat, ut in aram imponatur. Minus premet mentem meam caro mea. Et tali dissuasori malo, servo ventris, responde per hanc similitudinem, & dic: Si jumento fortè insideres, si equo uteris, qui te gestiendo posset præcipitare, nonne ut securus iter ageres, cibaria ferocienti subtraheres, & fame domares quem freno non posses? Caro mea jumentum meum est: iter ago in Jerusalem, plerumque me rapit, & de via conatur *excludere: via autem mea Christus est: ita exsultantem non cohibebo jejuniò? Si quis hoc sapit, etiam ipso experimento probat,

* f. excutere.

bat, quàm utiliter jejunetur. Numquid enim caro ista, quæ nunc domatur, semper domabitur? Dum temporaliter fluitat, dum mortalitatis conditione prægravatur, habet exultationes suas manifestas & periculosas menti nostræ. Caro est enim adhuc corruptibilis, nondum resurrexit; nam non semper sic erit: nondum habet statum proprium cælestis habitudinis; nondum enim facti sumus æquales Angelis Dei.

4. NE ergo arbitretur dilectio vestra, quod inimica sit caro spiritui, quasi alter sit auctor carnis, alter sit auctor spiritus. Multi enim hoc putantes verè rapti ab ipsa carne deviarunt, & alterum auctorem carni, alterum spiritui posuerunt. Utuntur autem quasi testimonio apostolico, quod non intelligunt: *Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem.* Hoc verum est: sed quare & aliud non attendis? *Nemo enim unquam carnem suam odio habet, sed nutrit & fovet eam, sicut & Christus Ecclesiam.* In illa prima sententia quam commemoravi, quasi quædam lucta duorum inimicorum videtur, carnis & spiritus; quia *caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem.* In hac autem tamquam copulatio conjugalis: *Nemo enim unquam carnem suam odio habet, sed nutrit & fovet eam, sicut & Christus Ecclesiam.* Quid ergo facimus inter has duas sententias? Si contrariæ sunt, quam respuemus, quam tenebimus? Sed non sunt contrariæ. Intendat enim caritas vestra: interim ego ambas accipio, & ambas concordēs, quantum potuero, demonstrabo. Tu autem quisquis alium auctorem carnis constituis, alium spiritus, de illa quid agis?

CAPUT IV.
Manichæorum error de pugna carnis & spiritus.

Gal. 5. 17.

Ephes. 5. 29.

Ne-

Nemo enim unquam carnem suam odio habet, sed nutrit & fovet eam, sicut Christus Ecclesiam. Vel similitudo non te terret? Quia nutrit, inquit, & fovet eam, sicut & Christus Ecclesiam. Compedem putas carnem: quis amat compedem suam? Carcerem putas carnem: quis amat carcerem suum? Nemo enim unquam carnem suam odio habet. Quis non oderit vinculum suum? Quis non oderit poenam suam? Et tamen: Nemo unquam carnem suam odio habet, sed nutrit & fovet eam, sicut & Christus Ecclesiam. Tu ergo qui alium auctorem ponis carni, alium auctorem spiritui, alium positurus es Ecclesiae, alium Christo: quod qui sapit, desipit. Diligit ergo unusquisque carnem suam: Apostolus dicit, & praeter Apostoli dictum unusquisque in se probat. Quantumlibet enim sis domator carnis, quantalibet in eam severitate accendaris, nescio utrum non claudes oculum, si aliquis ictus immineat.

Carnis poena
Carnis poena
peccati.

1. Cor. 15.
22.
Eph. 2. 3.

§. Est ergo quasi quoddam conjugium spiritus & carnis. Unde ergo caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem? Unde ista poena, quae ducta est de mortis propagine? Unde dictum est: Omnes in Adam moriuntur? Et unde dicit Apostolus: Fuimus aliquando & nos naturam filii irae, sicut & ceteri? Accepit enim ille vindictam mortis, de quo nati sumus, & trahimus quod vincamus: & ideo concupiscimus adversus carnem, ut nobis domitam carnem subjiciamus, & eam ad obediendum adtrahamus. Numquid ergo odimus, quam nobis cupimus obedire? Dat unusquisque & in domo sua plerumque disciplinam conjugii suae, & eam subjugat renitentem, non persequitur ini-

inimicantem. Filium tuum domas, ut tibi obediat: numquid odisti, numquid deputas inimicum? Servum postremo tuum diligis & castigas, & in castigando obedientem facis. Habes de hac re ipsius Apostoli manifestam plenamque sententiam: Non sic curro, inquit, tamquam in incertum; non sic pugillo, quasi aërem cædens: sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne forte aliis prædicans, ipse reprobus inveniar. Habet ergo caro ex conditione mortali quasi quosdam terrenos appetitus suos: in hos tibi jus freni concessum est. Regat te præpositus, ut possit à te regi subjectus. Infra te est caro tua, supra te est Deus tuus: cum vis ut serviat tibi caro tua, admoneris quomodo te oporteat servire Deo tuo. Adtendis quod sub te est, adtende & quod supra te est. Leges in inferiorem non habes, nisi à superiore. Servus es, servum habes: sed Dominus duos servos habet. Servus tuus plus est in potestate Domini tui, quam in tua. Itaque vis tibi obediri à carne: numquid in omnibus potest? In omnibus obtemperat Domino tuo: non in omnibus obtemperat tibi. Quomodo, inquis? Ambulas, pedes moves, sequitur: sed numquid quantum vis ibit tecum? Animatur à te, numquid quamdiu vis? Numquid quando vis, doles? Quando vis, sanus es? Exercet enim te plerumque Dominus tuus per servum tuum: ut quia fuisti Domini contemtor, merearis emendari per servum.

6. SED ad te quid pertinet? Delectationem carnis non relaxare usque ad illicita, aliquantum & à licitis refrenare. Qui enim à nullis refrenat licitis, vicinus est & illicitis. Proinde, fratres, licitum est conjugium, illicitum est

1. Cor. 9.
26. & 27.

CAPUT V.
Delectatio
carnis ali-
quantum
& à licitis
refrenan-
da.

est adulterium : & tamen temperantes viri , ut longè sint ab illicito adulterio , refrenant se aliquantum & à licito conjugio. Licita est sacietas , illicita est ebriositas : tamen modesti homines , ut longè se faciant à turpitudine ebrietatis , castigant se aliquantum & à libertate sacietatis. Ita ergo agamus , fratres , temperemus ; & quod facimus , sciamus quare faciamus. Cessando à lætitia carnis , acquiritur lætitia mentis.

Jejunium nostrum si-
ne diver-
sum à jeju-
nio paga-
norum, ju-
dæorum, &
hæretico-
rum.

Hæreticis
ut jejunium
prosit
redeun-
dum ad
Ecclesiam.
Mat. 5. 24.

Isai. 58. 4.
& 5.

7. Proinde finis nobis jejuniarum ad iter nostrum : quid sit ipsum iter & quò tendamus , hoc considerandum est. Namque & pagani jejunant aliquando , nec regionem quò tendimus norunt : & judæi jejunant aliquando , & viam in qua ambulamus , non apprehenderunt. Tale est hoc , ac si aliquis equum domet , in quo erret. Jejunant hæretici : video quales eant : interrogo quò eant? Jejunatis , ut cui placeatis? Deo , inquit. Munus putatis accipit? Sed prius vide quid dicit : *Relinque munus , & vade prius reconciliare fratri tuo.* Numquid membra tua rectè domas , qui Christi membra dilanias? *Audatur , inquit , in clamore vox vestra ; & eos qui sub jugo vestro sunt , stimulatis & cæditis pugnis. Non tale jejunium elegi , dicit Dominus.* Improbaretur ergo jejunium tuum , si immoderatiùs severus existeres in servum tuum : approbabitur jejunium tuum , cum non agnoscis fratrem tuum? Non ego quero , à quo cibo abstineas , sed quem cibum diligas. Dic mihi quem cibum diligas , ut approbem quòd ab isto cibo te abstineas. Diligis justitiam? Fortè , inquis , diligo. Appareat ergo justitia tua. Puto enim justum esse , ut majori servias , quò tibi minor obtemperet. De car-

carne enim loquebamur , quæ minor est quàm spiritus , & quæ domanda ac moderanda subjecta est. Agis cum ea ut obtemperet tibi , & subtrahis ei cibum , quòd ames subjectam tibi : agnosce majorem , agnosce superiorem , ut tibi rectè cedat inferior. * QUID si caro tua obedit tibi , & tu non obedis Deo tuo , nonne ab ipsa damnaris , cum tibi obtemperat? Nonne obtemperando tibi contra te dicit testimonium?

8. Et cui , inquit , majori obtemperem? Ecce Christus loquitur , justitiæ amatorem te dixeras : *Mandatum novum do vobis , ut vos invicem diligatis.* Audi ergo Dominum tuum mandatum dantem , ut nos invicem diligamus.

Cum ex nobis omnibus tamquam membris corpus sibi faciat , quod corpus habeat unum caput ipsum Dominum & Salvatorem : tu contra divellis te à membris Christi , non amas unitatem. Non hoc expavesceres in membris tuis? Si distortum digitum haberes , non ad correctorem digiti tui medicum curreres? Certè tunc se habet bene corpus tuum , quando sibi concordant membra tua : tunc diceris sanus , tunc bene vales. Si autem aliquid in tuo corpore dissentiat ab aliis partibus , quæris qui emendet. Cur ergo non quæris emendari , ut compagini membrorum Christi revoceris , & congruas in ipso corpore & tuo? Certè viliores sunt ceteris membris capilli tui. Quid vilis in corpore tuo capillis tuis? Quid contemptius? Quid abjectius? Et tamen si malè te tondeat , irasceris tonsori , quia in capillis tuis non servat æqualitatem : & tu in membris Christi non tenes unitatem? Quid sunt ergo , aut cui rei prosunt jejunia tua? Indignum Deum putas , cui ab omnibus qui in eum credunt , in unitate serviatur : & tamen vis in membris tuis , in

* CAPUT
VI.

Joan. 13.
34.

Concordia
membro-
rum corpo-
ris ad uni-
tatem eos
revocat.

in corpore tuo, in capillis tuis unitatem servari. Loquuntur viscera tua, membra tua contra te dicunt verum testimonium, & tu falsum contra membra Christi.

Paganorum ipso-
rum con-
cordia in
cultu liti-
gantium
deorum.

9. DISCREVISTI te à jejunio paganorum? Hoc putas, & ideo securus tibi vide-
ris. Ego enim, inquis, Christo jejuno, illi
autem idolis & dæmoniis. Accipio quod di-
cis, & re vera non nego, discretum est. Sed
ecce quemadmodum contra te paulò antè me
commemorante, dicebant testimonium mem-
bra tua, ut admonerem te qualis esse debeas
cum membris Christi Dei tui; & ipsi pagani,
à quibus separas jejunium tuum, admo-
neant te aliquid de unitate Christi tui. * ECCE
illi multos deos falsos non divisi colunt: num-
quid nos unum verum ideo invenimus, ut
sub uno in unitate non simus? Multos illi
& falsos, nos unum & verum: & illi sub
multis falsis non habent divisionem, nos sub
uno vero non tenemus unitatem. Non doles,
non gemis, non erubescis? Aliud addo: Non
solum multos deos falsos pagani colunt, sed
plerosque sibi contrarios & inimicos. Verbi
gratia, commemoremus aliqua ipsorum, si
cuncta non possumus. Hercules & Juno ini-
mici fuerunt, homines enim fuerunt; privi-
gnus ille, noverca illa: utrique eorum pagani
templa fecerunt, & Junoni & Herculi. Ado-
rant illum, adorant illam: pariter eunt ad
Junonem, pariter ad Herculem: illis sibi ira-
tis, concordēs sunt. Vulcanus & Mars inimi-
ci sunt, & justam caussam habet Vulcanus:
sed da iudicem qui audiat. Odit enim miser
uxoris adulterium: nec tamen audet cultores
suos à Martis templo prohibere. Simul ado-
rant illum & illum. Si imitantur deos, liti-
gant

* CAPUT
VII.

gant & ipsi. Eunt de templo Martis ad tem-
plum Vulcani: magna indignitas: nec tamen
timent ne sibi irascatur maritus, quòd ad eum
venitur de templo Martis adulteri. Habent
cor, sciunt lapidem sentire non posse. Ecce
colentes multos, falsos, diversos, adversos,
tenent tamen in eis colendis qualemcumque
unitatem: ecce dicunt contra te testimonium
& ipsi pagani, à quibus tua jejunia separasti.
Veni ergo ad unitatem, frater. Unum Deum
colimus: numquam Patrem & Filium vidimus
litigantes. Nec mihi pagani succenseant, quòd
hæc dixi de diis eorum. Quare enim irascan-
tur verbis meis, & non potius litteris suis?
Illas prius, si possunt, imò, si volunt, de-
leant: non eis docendis grammatici vela sus-
pendant. Irascitur mihi quia ego dico, qui dat
mercedem ut filius ipsius discat.

10. ERGO, carissimi, illi quidem tales
deos habent, vel potius habuerunt. Quia enim
ipsi eos deserere noluerunt, ab eis deserti
sunt. Et multi deseruerunt eos, & adhuc
deserunt, dejiciunt templa eorum in cordi-
bus suis: sed gaudeamus de illis, quia ve-
niunt ad unitatem, non ad divisionem. Non
inveniat paganus occasionem qua nolit esse
christianus. Concordemus, fratres, colentes
unum Deum, ut & illos deserere multos deos
exhortemur quodammodo nostra concordia,
ut ad pacem & ad unitatem veniant colen-
di unum Deum. Et si fortè fastidiunt, & hinc
nobis calumniantur, quòd unitatem inter nos
christiani non habemus, & inde sunt tardi
& pigri ne veniant ad salutem; alloquar &
ipsos paululum, & dicam, quod eis dicatis.
Non præferant nobis quasi concordiam suam,
non sibi tamquam de unitate sua placeant.

Hos-

CAPUT
VIII.

Pagani
christiano-
rum dis-
cordia avo-
cari à chri-
stiana reli-
gione non
debent.

Hostem quippe quem patimur, illi non patiantur: illos & non ista agentes ipse possidet. Videt eos adoratores falsorum deorum; videt eos servos, & servos dæmoniorum: quid illi lucri est quia litigant, aut quid damni est quia non litigant? Et unum quàmvis falsum & vanum sentientes, sibi que consentientes, sic eos possidet. At verò cum desereretur, & multi ad unum Deum concurrerent, ejus sacrilega sacramenta desererent, templa everterent, idola frangerent, sacrificia prohiberent, vidit se perdidisse quos tenebat, vidit à sua familia recessisse, verum Deum cognovisse: quid faceret? Quomodo insidiaretur? Concordes nos scit quòd possidere non possit, unum Deum nobis dividere non potest, falsos deos nobis supponere non potest; sentit esse vitam nostram caritatem, mortem nostram dissensionem: lites immisit inter christianos, quia multos deos non potuit fabricare christianis; sectas multiplicavit, errores seminavit, hæreses instituit. Sed quidquid fecit, de palea dominica fecit. Ecce securitas nobis est, licet illo sæviante, licet illo insidiante, & dissensiones varias inter christianos seminante: si Deum nostrum agnoscamus, si concorditer teneamus, si fidem servemus, securi sumus. Fratres, frumentum de area aut non recedit, aut redit: aliquid palarum aufert ventus tentationis, unde nobis faciat non viam perditionis, sed opus exercitationis. Quantam verò paleam non tollit foras, & ipsa tamen in ultimo ventilanda est: & non ita tota palea nisi in ignem. Satis ergo debemus, fratres mei, cum tempus est, quantis possumus viribus, quanta possumus intentione, ut si fieri potest, &

Caritas vita, dissensio mors.

pa-

palea redeat, dum frumenta non pereant. Dilectio nostra hinc probatur, magnum opus vitæ nostræ proponitur. Non nos inveniremus, quantum fratres diligamus, si nemo periclitaretur: non appareret quanta esset dilectio inquisitionis, si nihil teneret abyssus perditionis.

II. LABOREMUS, fratres, non cessemus, omni opere, omni sudore, affectu pio ad Deum, ad illos, inter nos, ne illorum veterem litem sopire volentes, inter nos novas rixas faciamus: & ante omnia cauti simus inter nos ipsos tenere firmissimam dilectionem. Illi gelaverunt in iniquitatibus suis: quomodo in eis tu solves glaciem iniquitatis, si non ardeas flamma caritatis? Nec curemus quòd eis molesti videmur compellendo: adtendamus quòd, in eo securi simus: numquid enim ad mortem, & non potius à morte? Omnino quibuscumque modis possumus, sed modeste, vetusta vulnera pertractemus: & cauti simus, ne inter manus medici deficiat qui curatur. Quid itaque curandum nobis est, quia plorat puer qui ad scholam ducitur? Cogitandum nobis est, quia repellit manus medici qui secatur? Piscatores fuerunt Apostoli, & Dominus dixit eis: *Faciam vos piscatores hominum.* Per Prophetam autem dicitur, quòd Deus primò piscatores erat missurus, postea venatores. Primò piscatores misit, postea venatores mittit. Quare piscatores, quare venatores? De abyso & profundo maris superstitionis idololatriæ credentes piscati sunt retibus fidei. Venatores autem quòd missi sunt? Cum illi vagarentur per montes & colles, id est, per superbias hominum, per tumores terrarum. Mons unus, Donatus, & alius mons,

CAPUT IX.
Agendum omnibus modis ut ad unitatem redeant hæretici.

Matt. 4. 19.
Jerem. 16. 16.

Piscatorum & venatorum officia diversa.

TOM. VI.

M

Arius;

Arius; alter mons Photinus, alter mons Novatus: per istos montes errabant: venatoribus indigebat error ipsorum. Ideo & distributa sunt officia piscatorum & venatorum, ne forte isti dicant nobis: Quare Apostoli neminem coegerunt, neminem impulerunt? Quia piscator est, retia mittit in mare, quod incurrit trahit. Venator autem silvas cingit, sentes excutit, terroribus undique multiplicatis cogit in retia. Ne hac eat, ne illac eat: inde occurre, inde cæde, inde terre; non exeat, non effugiat. Sed retia nostra vita est, tantum dilectio conservetur. Nec adendas quam illi sis molestus, sed quam tibi ille sit dilectus. Qualis pietas, si parcis, & moritur?

CAPUT X.
Similitudo
docens pietatis
esse, cum hæreticis
obstinatis non
parcitur, ne
pereant.

12. FRATRES, hanc etiam considerate comparisonem & similitudinem: una enim res multas similitudines habere potest. Ea conditione nascuntur homines, ut velit sibi omnis homo à filiis suis succedi; & nemo est, qui non hunc ordinem in domo sua vel optet vel speret, ut generatores filiorum cedant, & generati succedant. Tamen si pater senex ægrotet: non dico, si filius, cui adsit pater, quem quærit hæredem, quem cupit successorem, quem propterea genuit, ut illo mortuo ipse vivat; non hoc dico: si pater ægrotet senex, iturus, jam vicinus morti, jam naturæ ordinem petens, jam ultra quod speret non habens; tamen si ægrotet, & adsit illi piè filius ejus, & videat eum medicus lethali & noxio somno premi, patiens est in senem moriturum propter ipsos paucos dies quibus hîc potest vivere; stat filius, & adest patri sollicitus: & cum audierit medicum dicentem: Iste homo lethargicus potest esse, & inde mori, si permittatur dormire; si vultis eum

eum vivere, non dormiat: illum somnus ille noxius premit, qui & noxius est, & dulcis est. Filius autem ejus admonitus à medico, stat sollicitus, patri molestus, pulsatur; & si pulsatio ejus vincitur, vellicat; & si vellitatio nihil agit, pungit. Certè molestus est patri: & esset impius, nisi molestus esset. At ille quem delectat mori, molestum sibi filium tristi adpectu & voce reverberat: Quiesce mihi, quid mihi molestus es? Sed medicus ait, quia si dormieris, morieris. Et ille: Dimitte me, mori volo. Senex dicit: Mori volo: & puer impius est, si non dicat: Ego nolo. Et illa vita utique temporalis est, nec ille in ea perpetuus erit, cui filius est molestus ut excitet; nec ille qui abeunti patri & decedenti succedit. Ambo per eam transiunt, ambo per illam temporaliter transvolant: & tamen impii sunt, nisi ad ipsam sibi temporalem, etiam cum invicem molesti sunt, consulant. Ergone video fratrem meum somno noxiæ consuetudinis premi, & non excito, dum timeo molestus esse dormienti atque pereunti? Absit à me ut hoc facerem, nec si illo vivo nostra angustaretur hæreditas. Nunc verò cum illud quod accepturi sumus dividi non possit, cum possessore multiplicato angustari non possit; non eum erigam, vel molestus, ut vigilet, & carens somno vetustissimi erroris mecum in hæreditate gaudeat unitatis? Prorsus faciam; si vigilo, faciam: si non facio, & ego dormio.

13. CARISSIMI, Dominus interpellatus est à quodam, cum turbis loqueretur, & ait illi: *Domine, dic fratri meo, ut dividat mecum hæreditatem.* Et Dominus: *Dic, homo, quis me constituit divisorem hæredita-*

CAPUT XI.
Contra hæreticos
Ecclesiam dividentes.
Lucæ 12.
13. & 14.

is inter vos? Non utique dedignabatur com-
 pescere cupiditatem, sed nolebat fieri iudex
 ad divisionem. Nos autem, carissimi, non
 eum rerum talium iudicem requiramus, quia
 nec talis est hæreditas nostra: pura fronte,
 bona conscientia interpellemus Dominum nos-
 trum, & dicat ei unusquisque nostrum: Do-
 mine, dic fratri meo, non ut dividat, sed ut
 teneat mecum hæreditatem. Quid enim vis di-
 videre, frater? Quod enim dimisit nobis Do-
 minus, non potest dividi. Aurum est enim,
 ut stateram divisionis proferat? Argentum est,
 pecunia est, mancipia sunt, pecora sunt, ar-
 bores sunt, agri sunt? Omnia enim ista divi-
 di possunt. Non potest dividi: *Pacem meam*
do vobis, pacem meam dimitto vobis. Pos-
 tremò in ipsis etiam terrenis hæreditatibus di-
 visio minorem facit: constitue duos fratres
 sub uno patre, quidquid possidet pater, am-
 borum est, totum illius, totum & illius. Proin-
 de si de rebus suis interrogetur, sic respon-
 det: Cujus est, verbi gratia, equus ille? et-
 si uni eorum dixeris: Noster est. Cujus ille
 fundus, ille servus? In omnibus respondet:
 Noster est. Si autem dividant, jam aliud res-
 pondetur: Cujus equus ille? Meus. Cujus iste?
 Fratris mei. Ecce quid tibi fecit divisio. Non
 unum acquisisti, sed unum perdidisti. Si ergo
 & talem hæreditatem haberemus, quæ dividi
 posset; dividere tamen non deberemus, ne
 nostras divitias minueremus. Et certè nihil
 tam importunum filiis quàm vivo patre velle
 dividere. Denique si hoc facere moliantur, si
 litibus & contentionibus studeant ad vindican-
 das sibi quisque partes suas, exclamat senex:
 Quid facitis? Adhuc vivo. Expectate pau-
 lulùm mortem meam, tunc secate domum
 meam.

Joan. 14.
 27.

meam. Nos autem Deum patrem habemus:
 quid imus in divisionem, quid imus in lites?
 Certè expectemus: si mori potuerit, divi-
 damus.

S. AURELII AUGUSTINI
 HIPPONENSIS EPISCOPI

* SERMO CCCLXXXIX.

*Alias 40.
 ex Sirmo-
 dianis.

De a faciendis eleemosynis.

I. ADMONET nos Dominus de lec-
 tione evangelica, ut loquamur vobis de im-
 petrando pane cælesti. Iste enim panis terre-
 nus terræ necessarius, quia caro nostra terra
 est. Fieri autem non potest, ut panem suum
 caro nostra haberet, & panem suum anima
 non haberet: etenim & anima nostra in
 quadam egestate in hoc sæculo eget pane
 suo, sicut caro suo: nam qui non eget pa-
 ne, Deus est. Ergo solus panis non eget pa-
 ne: ipse est enim panis animæ nostræ, qui
 panem altero non eget, sed sibi sufficiens nu-
 trit & nos. Manifestus est itaque panis cæ-
 lestis, quo pascitur anima nostra. Sed quo-
 modo ad eum perveniatur, ut eo saginemur,
 unde modò vix micas colligimus, ne in ista
 famelica eremo pereamus; quomodo ergo
 perveniatur ad saginam hujus panis, de quo

a
 Panis cæ-
 lestis & pa-
 nis terre-
 nus.

M 3

Do-
 a Sermo probæ notæ & Augustino dignus: sed pos-
 terior pars eadem est cum posteriore parte Sermonis 60.
 nisi quòd ibi omissa est tota narratio de homine, qui
 de pretio solidi pauperibus erogarat.